

Становище

от проф. д-р Амелия Веселинова Личева, катедра „Теория на
литературата“, СУ „Св. Кл. Охридски“
(научен ръководител)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“ в област на висше образование 2 – Хуманитарни науки,
професионално направление 2.1. – Филология – Теория на литературата

Докторант: Десислава Бориславова Узунова

Тема: ОБРАЗЪТ НА ДВОЙНИКА В ЛИТЕРАТУРАТА – МОДЕЛИ И ПРОЧИТИ

Дисертационният труд на Десислава Узунова „Образът на двойника в литературата – модели и прочити“ е плод на дългогодишни нейни усилия и интереси в сферата на българския диаболизъм и психоанализата. Още като студентка тя участваше активно в конференции с доклади върху автори като Георги Райчев или Владимир Полянов. Върху българския диаболизъм беше и магистърската ѝ теза, с която тя приключи обучението си в МП „Литературознание“. Казвам това, защото Десислава Узунова е сред малкото докторанти в последните години, които от самото начало отлично знаят върху какво искат да работят. Нещо повече, тя имаше и ясна идея как иска да фокусира текста си и през какви парадигми да прочете българския диаболизъм, така че и крайният резултат е плод на абсолютно самостоятелните ѝ търсения. В хода на работата си тя мина през опити да чете диаболизма през деконструктивистки идеи, през феминистки теории, но отхвърли повечето от тях и остана в сферата на психоаналитичните прочити, при това по-скоро през конкретни психоаналитични конструкти и

не толкова популярни идеи. Смятам, че тя успя да мотивира избора си и да защити резултатите, които определено извадиха на преден план неочаквани посоки в прочита на българския диаболизъм.

И така, като достойнства на работата бих открила споменатите вече самостоятелност, бягството от най-популярните идеи и понятия в сферата на психоанализата, желанието да се интерпретира строго в избрания ключ, без да се прибягва до други възможни методологически решетки. Специално искам да открия и четенето на образа на двойника през идеи на Мелани Клайн и Франсоаз Долто, защото то се оказва продуктивно за интерпретациите. Изобщо концентрирането върху образа на двойника допълнително позволи на докторантката да изгради цяла своя философия за функционирането му при българските диаболисти, давайки й възможност да разглежда както на нови субектни и обектни връзки, така и да види нивото на проекциите в самото писане, във фигурите на автора и читателя и пр. Изобщо, разглеждането на двойничеството като структуриращо повествованието, е проблем, който е не просто важен в дисертацията на Десислава Узунова, но и който би могъл да стане повод за самостоятелни четения в тази посока, стигащи до извода, формулиран с думите на Волфганг Изер, че „фикциите са наши странни двойници, в които ние съзираме нещо от себе си, което по друг начин не можем да доловим“.

Нещо повече, съсредоточаването върху двойничеството по отношение на женските образи в прозата на Георги Райчев позволи на Узунова да направи важни разграничения в рамките на българския диаболизъм и да постави от една страна автори като Владимир Полянов и Светослав Минков, а от друга – Георги Райчев. Докторантката отлично познава посоките, в които е четен и интерпретиран българският диаболизъм, но именно това и помогна упорито да избягва да стои в познатото и анализ

след анализ да успява да наложи една друга визия за него, която да го направи още по-модерен и конвертируем.

Въпреки строгото фокусиране на дисертацията, тя все пак не бяга и от контекстуализации, което е другият важен момент в труда на Узунова. Макар и бегло щрихиран, можем да прочетем как функционира темата за двойничеството в европейската литература и индиректно да направим съпоставка с приложимостта ѝ в българска среда. Типологията на двойничеството, която предлага и особено прочитите на текстове на Хофман и Едгар По, позволяват директни и индиректни паралели и разграничавания, работещи по отношение на диaboлистичната проза. Тук вглеждането във вариациите на двойника и двойничеството още по-добре показва къде в тези общи типологии попадат визиите на българските диaboлисти.

В заключение, като имам предвид интердисциплинарния характер на дисертацията „Образът на двойника в литературата – модели и прочити“, нейната полезност по отношение на вълната от нови прочити, която все още е актуална в българския литературно-исторически дискурс, както и демонстрираните отлична подготвеност и аналитични умения от страна на Десислава Узунова, позволявам си убедено да гласувам да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

16.04.2108 г.

Проф. д-р Амелия Личева